

Agrobiodiversiteit in geselecteerde Nederlandse moestuinen

Samenvatting

In moestuinen worden veel gewassen verbouwd die niet bij het grote publiek bekend zijn. Dit kunnen vergeten oud-Nederlandse gewassen, buitenlandse gewassen of onbekende variëteiten van gangbare gewassen zijn. Hoewel de meeste mensen het niet zouden merken wanneer deze gewassen verdwijnen, zijn er verschillende redenen waarom het toch belangrijk is om ze te behouden. De belangrijkste redenen zijn het belang van genetische variatie in voorkomen van grootschalige misoogsten door ziektes, plagen of klimaatsveranderingen in de landbouw en de cultuurhistorische waarde van oude gewassen.

In dit onderzoek is bekeken wat er aan variatie te vinden is bij particuliere tuinders of stichtingen, uit het bestand van Stichting de Nationale Proeftuin, die geselecteerd zijn om hun variatie. Daarnaast is onderzocht wat deze tuinders beweegt om juist deze gewassen te verbouwen. Tenslotte is bekeken of er bij particuliere tuinders kennis bestaat over deze gewassen, die nergens anders beschreven is, of deze tuinders bereid zijn hun kennis en gewassen met anderen te delen en of dit gebruikt kan worden voor het opzetten van grotere projecten.

Uit dit rapport blijkt dat er veel verschillen bestaan tussen de bezochte tuinen en de geïnterviewde tuinders. De motivatie om biodiversiteit in gebruiksgewassen in stand te houden is erg afhankelijk van het doel dat er met de tuin wordt nagestreefd en hoe de tuin georganiseerd is. Voor alle tuinders geldt echter dat de grootste motivatie om zich in te zetten voor een tuin met veel biodiversiteit in gebruiksgewassen, het eigen plezier hierin is. Dit uit zich in een aantal punten:

- Hoewel alle tuinen voor hun voorbestaan afhankelijk zijn van de vrijetijdsinvestering die de tuinders willen leveren, beslaan ze allemaal een behoorlijk oppervlak waardoor het onderhoud erg veel tijd vergt.
- De geïnterviewde tuinders hechten veel waarde aan de vrijheid om hun tuin op hun eigen manier in te richten: ze houden niet van regeltjes en willen graag zelf uitmaken wat belangrijk is voor hun tuin. Ze beleven ook erg veel plezier aan het bedenken van trucjes vraat te bestrijden zonder gebruik te hoeven maken van chemische bestrijdingsmiddelen.
- Tuinders vinden het erg leuk om nieuwe dingen uit te proberen en hebben veel uiteenlopende bronnen voor zowel nieuwe soorten en variëteiten als ook de kennis hierover.
- Tuinders voor wie de tuin een belangrijke bron van voedsel is, vinden het ook belangrijk variatie in smaak te hebben en kiezen hun eten niet alleen uit op soort gewas, maar ook op specifieke variëteit.

Een aantal tuinders is erg serieus bezig met het in stand houden van hun eigen collectie. De tuinders vinden het ook belangrijk dat de biodiversiteit in gebruiksgewassen in Nederland bewaard blijft, maar zien het niet als hun taak om dit te initiëren en te coördineren. Een aantal stichtingen heeft wel als doel om door middel van hun tuin een deel van deze biodiversiteit te bewaren, maar voelt zich door beperkte arbeidskracht en hoeveelheid grond niet bij machte om de verantwoordelijkheid voor de gehele biodiversiteit in gebruiksgewassen in Nederland op zich te nemen. Tuinders laten wel graag hun tuin aan andere mensen zien: hun tuin is een groot deel van hun leven en daar zijn ze trots op. Deze activiteiten blijven echter op toevallige basis plaatsvinden en zullen nooit leiden tot grootschalige promotie van biodiversiteit in gebruiksgewassen. Voor de link met de biologische landbouw geldt eigenlijk hetzelfde. De meeste tuinders zijn een voorstander van de biologische landbouw en vinden ook dat hier meer aandacht aan besteed moet

worden. Ze zien het echter niet als hun taak om dit te realiseren. Als het hen gevraagd wordt willen ze best een aantal gewassen leveren, maar eigenlijk denken ze dat dit niet mogelijk is omdat ze te kleinschalig zijn.